

בס"ד, ז' טבת התשפ"ו

זבחים ק"ד – ריצוי הדם לעור, דין בכור טרפה ופסולי פרים ושעירים הנשרפים.

שאלות:

1. זאב הכהן הפשיט את שור העולה לפני שזרקו את הדם ובשר השור נטמא, האם הוא יכול לקבל את העור?

המחלוקת על ריצוי הדם לעור

בהמשך לדין בדף הקודם הגמרא דנה במחלוקת של **רבי אלעזר ברבי שמעון**. המחלוקת היא על תוקף זריקת הדם כלפי העור שהופשט עבור בשר שנפסל לפני הזריקה.

○ **רבי** אומר: שהדם מרצה על העור בפני עצמו אחרי שהופשט, ואם העור ביחד עם הבשר העור נפסל עם הבשר.

○ **רבי אלעזר ברבי שמעון** אומר שלא משנה אם העור מופשט או לא הופשט, אם הבשר נפסל לפני הזריקה העור נשרף עם הבשר. אבל אם הפסול בבשר נולד אחרי זריקת הדם (כלומר, הורצה הבשר שעה אחת) – אז העור שייך לכהנים.

○ הגמרא מנסה לומר שהם חולקים כמו **רבי אליעזר ורבי יהושע** שנחלקו בשאלה האם כשהבשר נפסל זורקים את הדם או לא, ואיך דורשים את הפסוק "וְעִשִׂיתָ עֲלֵתֶיךָ הַבֶּשֶׂר וְהָדָם" שמקיש בין דם לבשר.

▪ **רבי יהושע** אומר שהבשר והדם הולכים ביחד ואם אין בשר אין דם (כלומר אם הבשר נפסל לא זורקים את הדם) – וזה דומה לדעת **רבי אלעזר ברבי שמעון**.

▪ **רבי אליעזר** אומר דם אף על פי שאין בשר – וזה דומה לדעת **רבי**.

○ הגמרא דוחה את ההשוואה: כי לדעת **רבי אליעזר** כולם מסכימים בוודאי שהדם מרצה על העור שהופשט, ולכן המחלוקת היא רק לפי שיטת **רבי יהושע**:

▪ **רבי אלעזר ברבי שמעון** סובר כמו **רבי יהושע** אם אין בשר, לא זורקים דם, וגם העור לא הורצה.

▪ **רבי** אומר: **שרבי יהושע** אמר את דבריו רק לעניין שהקרבת לא יחשב לבעלים לשם חובה, ובמקרה הזה הם יצטרכו להביא קרבן אחר (שם אין הפסד לכהנים). אבל כשזרקו את הדם עבור עור שהופשט שם יש הפסד של העור לכהנים – אפילו **רבי יהושע** מודה שזריקת הדם מרצה על העור, וזה כמו הדין בדיעבד, שהגמרא מביאה בברייתא שבדיעבד למרות שאין בשר אם זרק את הדם זה מרצה והקרבת כשר בדיעבד.

2. מתיתיהו שחט כבש בכור בעל מום בגליל, והתגלה שהוא טריפה. האם צריך לקבור את העור?

האם נשרפו עורות בימי רבי חנינא סגן הכהנים

הגמרא דנה בדברי **רבי חנינא סגן הכהנים** (במשנה) שאמר שמעולם לא ראה עור יוצא לשריפה, והגמרא **מקשה** על זה מספר קושיות: למשל, שהרי פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים נשרפים עם העור שלהם, או במקרה שכולם מודים כשהפסול של הבשר קרה בשלב מוקדם לפני שהופשט ולפני זריקה.

- הגמרא מתרצת שאו **שרבי חנינא** סובר כמו **רבי** שהדם מרצה על העור ולכן לא נשרף, או שאפילו **רבי אלעזר ברבי שמעון** מודה שבפועל אין הפשט קודם זריקה, ולכן המקרה בו הפסול גורר שריפה בפועל לא אירע בימיו.
 - הגמרא שואלת שהרי יש מקרה שנמצאה טריפה בבני מעיים, והפסול בוודאי היה קיים גם לפני שהופשט וגם לפני זריקת הדם. לכן לדעת כולם צריך לשרוף את העור. למה הוא לא ראה מקרה כזה?
 - הגמרא מתרצת: **שרבי חנינא** סובר שמאחר שבמקרה הזה הפסול לא ניכר עד אחרי ההפשטה ועד אחרי זריקת הדם, זריקת הדם מרצה על העור לדעת כולם ורק הבשר נשרף (כאילו זה היה כשר בשעת הזריקה).
 - **רבי עקיבא** למד את דין בכור טרפה מדברי **רבי חנינא**, שהמפשיט את הבכור ונמצא טריפה – העור לכהנים. הגמרא שואלת: אם ככה המסקנה ברורה מדברי **רבי חנינא**, מה בעצם השמיע לנו **רבי עקיבא**?
 - הגמרא מתרצת שהחידוש של **רבי עקיבא** הוא לגבי בכור בעל מום שנשחט מחוץ לאזור המקדש בגבולין (בארץ ישראל). אם התגלה כטריפה רק אחרי השחיטה, אז כמו שהפשט וזריקה מתירים את העור לכהן, ככה גם השחיטה בבכור בעל מום אם לא התגלתה הטריפה עד לשחיטה – העור לא נקבר אלא שייך לכהן.
 - להלכה: **רבי חייא בר אבא** בשם **רבי יוחנן** אמר: שהלכה כ**רבי עקיבא** (אבל רק כשמומחה התיר את הבכור לשחיטה). אבל הגמרא מסכמת שהלכתא כדברי **חכמים** (שחולקים על **רבי עקיבא**): והבכור ייקבר (ולא בשריפה, כי זה בגבולין, ורש"י מוחק את הסיום "והעור בשריפה").
3. נתנאל כהן הוציא את הפר של יום הכיפורים אל מחוץ לעזרה, האם הוא צריך לכבס בגדיו?

דיני שריפת פרים ושעירים

- המשנה דנה בפרטי השריפה של פרים ושעירים הנשרפים שנפסלו ושל אלו שנעשו כהלכתם.
- מקומות השריפה (משנה):
 - כמצוותן (חוץ לשלוש מחנות) – נשרפים בבית הדשן ומטמאין בגדים (של השורפים).
 - שלא כמצוותן (אם נפסלו) – נשרפים בבית הבירה ולא מטמאין בגדים.
 - הגמרא מבררת איפה היא הבירה ואיפה בית הדשן:
 - בירה: **רבה בר בר חנה** בשם **רבי יוחנן** אומר: ש"בירה" הוא מקום בהר הבית. **ריש לקיש** אומר: כל הבית קרוי בירה (ולכאורה כל הר הבית בניגוד לדעת **רבי יוחנן** שזה רק מקום מסוים בהר הבית).
 - **שלושה בתי דשן**: בגמרא מפורט שהיו שלושה בתי דשן שונים,
 1. בית הדשן גדול (בעזרה): **רב נחמן** אומר: שריפת פסולי קדשי קדשים ואימורים (ששם הם היו אמורים להיאכל או להקטיר), ופרים ושעירים שנפסלו קודם זריקה. הברייתא של **לוי** סוברת: שריפת פרים ושעירים שנפסלו בין קודם זריקה בין אחרי זריקה.

2. בית דשן אחר (בהר הבית): **רב נחמן** אומר: לפרים ושעירים שנפסלו אחרי זריקה. הברייתא של **לוי** סוברת: לשריפת פרים ושעירים שאירע בהן פסול ביציאתן.
3. בית דשן שלישי (חוץ לשלוש מחנות): לפרים ושעירים שנשרפים כמצוותן.

■ **טומאת בגדים (הפסוק הוא "וְהִשְׂרַף אֹתָם יַכְבֵּס בַּגְדֵי־ו"):**

- הסובלים: המשנה אומרת שכשחבו את הפר הנשרף במוטות, אם הראשונים יצאו מחוץ לחומה של העזרה אז רק הראשונים מטמאים, והאחרונים לא; כשיצאו כולם – כולם מטמאים בגדים.
- המסייע בשעת שריפה כל עוד לא נגמרה השריפה צריך לכבס, מתי היא סוף השריפה אחרי שניתך הבשר **רבי שמעון** חולק ואומר: עד שיוצת האור ברובן, ואחרי שניצת האור ברובו כבר לא מטמאים.

4. שער עבודה זרה נשכח בעזרה ולא שרפו אותו, איפה צריך לשרוף אותו עכשיו?

פסולים ייחודיים בפרים ושעירים הנשרפים

הגמרא דנה בשאלות לגבי הפסולים החלים על פרים ושעירים הנשרפים.

- **רבי ירמיה שואל:** האם לינה (אם לא הוצאו לשריפה עד שעבר הלילה) הם נפסלים? השאלה היא, האם לינה פוסלת רק בשר המיועד לאכילה (על ידי מזבח או אדם), אבל לא בשר המיועד לשריפה? הגמרא מביאה ראיות ודוחה אותן. והבעיה נשארת בתיקו.
- **רבי אלעזר שואל:** האם יציאה (אל מחוץ לעזרה קודם זריקת הדם) פוסלת אותם?, השאלה היא האם יציאה פוסלת רק קדשים קלים (שאינן חובה להוציאם החוצה), אבל לא פרים ושעירים הנשרפים (שחובה להוציאם)? הגמרא דוחה את הראיות. והבעיה נשארת בתיקו.
- **רבי אלעזר שואל** לעניין טומאת בגדים (שמי שמתעסק בקרבן צריך לכבס את בגדיו), כשיצא רוב הבהמה מהעזרה. השאלה הראשונית היא: האם כשיצא רוב הבהמה אבל מאחד האיברים יצא רק המיעוט שלו – האם המיעוט הולך אחרי רוב האיבר (ואז בעצם עוד לא יצא רוב הבהמה) או שבפועל רוב הבהמה יצאה ולכן הוא צריך לכבס בגדיו?
- הגמרא עונה שפשוט שכשיצא רוב הבהמה זה מה שקובע ולא הולכים אחרי רוב של איבר, ומסבירה שהשאלה של **רבי אלעזר** היא: אם יצא בדיוק חציה של הבהמה, ובתוך זה רוב של אחד האיברים יצא, והשאלה היא אם המיעוט של האיבר שנשאר בפנים משלים את רוב האיבר שבחוץ, ובסך הכל יצא רוב הבהמה וצריך לכבס את בגדיו? וגם הבעיה הזו נשארת בתיקו.

ובתחילת הדף הבא, **רבה בר רב הונא** שואל גירסה דומה של השאלה שנשארת בתיקו, אם חמישה אנשים הוציאו את הפר הנשרף אל מחוץ לעזרה ושלושה מתוכם יצאו ושניים עדיין בפנים, האם חובת הכיבוס היא לפי רוב המתעסקים-הנושאים את הפר או לחילופין מאחר שרוב הבהמה עצמה לא יצאה לא צריך לכבס בגדיו.